

Talouden tasapainottamisohjelma 2017-2019

152/02.02.00/2016

KH 13.04.2016 § 68

Lisätiedot:

kaupunginjohtaja Christoffer Masar, puh. 09 5056 237
talousjohtaja Mikael Boström, puh. 09 5056 228
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Kaupungin tilinpäätös vuodelta 2015 osoittaa ylijäämää (1,6 milj. euroa), mutta siihen sisältyy toimintatuotoissa oleva 7 milj. euron myyntivoitto. Ilman maanmyyntiin liittyviä voittoja vuoden tulos olisi ollut alijäämäinen 5,4 milj. euroa.

Vuodesta 2009 lähtien tulos on ollut tai olisi ollut alijäämäinen, mikäli myyntivoittoja tai muita satunnaisia tuottoja ei lasketa mukaan tulokseen. Tämä tarkoittaa sitä, että toiminnan vuotuiset kustannukset vuodesta 2009 lähtien ovat olleet korkeammat kuin säännölliset tulot. Vuoden 2015 vuosikate ilman maanmyyntituloja on enää noin 1,5 milj. euroa positiivinen ja suurimpien maanmyyntitulojen loppuessa vuodesta 2017 lähtien uhkaa vuosikatteen tulla negatiivinen, joka tarkoittaa syömävelan ottamista. Vuonna 2015 Suomessa oli ainoastaan 11 negatiivisen vuosikatteen kuntaa. Kaiken kaikkiaan kaupungin taloudellinen tila on haastava.

Suurin syy negatiiviseen kehitykseen on ollut toimintakulujen liian nopea kasvu. Kaupungin toimintakulut kasvoivat 3,2 % vuonna 2015, 4,8 % vuonna 2014, 4,0 % vuonna 2013 ja 3,8 % vuonna 2012. Toimintakuluista toiseksi merkittävimmät, palvelujen ostot, kasvoivat 8,6 % vuonna 2015 ja peräti 11,2 % vuonna 2014.

Muita merkittäviä syitä ovat verotulojen kasvun pysähtyminen ja valtionosuusjärjestelmän uudistuksen myötä vähentynyt valtionosuus. Verotulojen voimakas kasvu (5,4 % vuonna 2014, 3,3 % vuonna 2013 ja 3,5 % vuonna 2012) on mahdollistanut kulujen kasvun. Vuonna 2015 verotulot kasvoivat enää vain 1,6 % ja siitä kasvusta lähes kaikki koostuvat kiinteistöverojen laissa säädettyjen alarajojen korottamisesta ja yhteisöveron kasvusta.

Vuonna 2012 kaupunki sai valtionosuuksia vielä lähes 4 milj. euroa. Vuonna 2015 enää alle kymmenesosan siitä eli 325 000 euroa. Valtionosuudet tulevat vielä tulevina vuosina laskemaan ja tästä kaupungin tuloerästä tuleekin menoerä vuodesta 2017 lähtien, kun maksettavaa tulee arvioiden mukaan 400 000 euroa vuodessa. Sote-uudistuksen osalta on vielä epäselvyyttä rahoituksen järjestämisestä, pelättävissä kuitenkin on, että Kauniaisten kaupunki on siinä uudistuksessa häviöjä.

Yllämainittujen tekijöiden lisäksi suurista investoinneista johtuva poistojen voimakas kasvu tuo taloudelle haasteita. Poistojen suuruus on suoraan riippuvainen pitkän aikavälin investointimenojen määrästä.

Kaupungin tulevassa talousarviossa ja -suunnitelmassa vuosille

2017–2019 ei päästä tasapainoiseen tai ylijäämäiseen talouteen ellei ryhdytä korjaaviin toimenpiteisiin. Taloussuunnitelma saamiseksi tasapainoon, on laadittava ohjelma, jossa asetetaan talousarvion laadintaa sitovat määräykset.

Uuden kuntalain (110 §:n 3 mom.) mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Samassa momentissa todetaan, että kaupungin tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä suunnittelukaudella katetaan.

Tasapainoisen talouden saavuttamiseksi kaupunginvaltuuston tulee vuosille 2017–2019 asettaa seuraavat vaihtoehtoiset talouden hoitoa koskevat raja-arvot ja määräykset, joita tulee noudattaa talousarvion laadinnassa:

- Vuoden 2017 toimintakate saa olla enintään 59 miljoonaa euroa.
- Vuoden 2018 toimintakate saa olla enintään 58 miljoonaa euroa.
- Vuoden 2019 toimintakate saa olla enintään 58 miljoonaa euroa.
- Toimintakatteella tarkoitetaan tässä yhteydessä sekä ulkoisten että sisäisten toimintatuottojen ja -kulujen katetta. Toimintakate ei sisällä käyttöomaisuuden myyntivoittoja.
- Toimintakatteen jako toimielimille tapahtuu kaupunginhallituksen vuosittain vahvistamien talousarvion ja -suunnitelman laadintaohjeen kautta valtuuston vahvistaman tasapainottamisohjelman puitteissa.
- Vuosikatteen on oltava positiivinen.
- Mikäli kaupunginhallituksen talousarvioesityksessä kaupunginvaltuustolle ei ole kyetty saavuttamaan yllä mainittuja raja-arvoja, sitoutuu kaupunginhallitus esittämään erotuksen suuruisen korotuksen kunnallis- ja/tai kiinteistöveroihin.
- Tasapainottamistoimenpiteet toteutetaan ilman henkilöstön irtisanomisia tai lomautuksia.

Vaihtoehtoisesti

- Vuoden 2017 toimintakate saa olla enintään 60 miljoonaa euroa.
- Vuoden 2018 toimintakate saa olla enintään 59,5 miljoonaa euroa.
- Vuoden 2019 toimintakate saa olla enintään 60 miljoonaa euroa.
- Muut raja-arvot ja määräykset yllä olevan mukaisesti.

Vuonna 2017 kesäkuussa aloittava uusi kaupunginvaltuusto hyväksyy syksyllä 2017 koko valtuustokauden mittaisen investointiraamin, jossa määritellään sitovasti koko valtuustokauden nettoinvestointimäärä tai vaihtoehtoisesti keskimääräisen vuositasoisen nettoinvestointimäärän. Samassa yhteydessä päätetään tarvittaessa tasapainottamisohjelman päivityksestä.

Tasapainottamisohjelmaa muutetaan tarvittaessa myös Sote-uudistuksen rahoitusta koskevien kokonaisvaikutusten ollessa lopullisesti selvillä.

KJ:

KH päättää esittää, että KV asettaa tasapainoisen talouden saavuttamiseksi vuosille 2017–2019 seuraavat talouden hoitoa koskevat raja-arvot ja määräykset, joita tulee noudattaa talousarvion laadinnassa:

- Vuoden 2017 toimintakate saa olla enintään 59 miljoonaa euroa.
- Vuoden 2018 toimintakate saa olla enintään 58 miljoonaa euroa.
- Vuoden 2019 toimintakate saa olla enintään 58 miljoonaa euroa.
- Toimintakatteella tarkoitetaan tässä yhteydessä sekä ulkoisten että sisäisten toimintatuottojen ja -kulujen katetta. Toimintakate ei sisällä käyttöomaisuuden myyntivoittoja.
- Toimintakatteen jako toimielimille tapahtuu kaupunginhallituksen vuosittain vahvistamien talousarvion ja -suunnitelman laadintaohjeen kautta valtuuston vahvistaman tasapainottamisohjelman puitteissa.
- Vuosikatteen on oltava positiivinen.
- Mikäli kaupunginhallituksen talousarvioesityksessä kaupunginvaltuustolle ei ole kyetty saavuttamaan yllä mainittuja raja-arvoja, sitoutuu kaupunginhallitus esittämään erotuksen suuruisen korotuksen kunnallis- ja/tai kiinteistöveroihin.
- Tasapainottamistoimenpiteet toteutetaan ilman henkilöstön irtisanomisia tai lomautuksia.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.